

v
sc
d

Jeugd
theater
prijzen

Juryrapport
Jeugdtheaterprijzen
seizoen 2022-2023

Voorwoord door de juryvoorzitter

Beste jeugdtheatermakers van Nederland,

Want dat zijn jullie: de beste jeugdtheatermakers van Nederland. Dat hebben jullie afgelopen seizoen weer volop bewezen. Hartelijk dank, namens de Krekeljury, dat wij daarvan getuige mochten zijn. Bedankt voor wederom een jaar met geweldige voorstellingen die ontroerende, tot nadenken zetten, onbespreekbare onderwerpen opbraken, die de fantasie prikkelden, groepen bij elkaar brachten en verschillende perspectieven lieten zien.

Het was schurend, rauw, poëtisch, verstillend, ging van klein en intiem tot groots en immens. Juist deze verschillende elementen lieten zien dat dit het seizoen was van de kracht van de meerstemmigheid. We zagen wederom dat het jeugdtheater de meest relevante voorstellingen maakt en geen onderwerp schuwt, waarbij tijdens de vrije voorstellingen we plaatsmaakten voor herkenning, erkenning, liefde en vooral plezier.

Dank ook namens de vele bezoekers van de *school*voorstellingen; we beseffen heel goed, dat het er daar soms heftig aan toe kan gaan, zeker als onderwerpen schuren of confronteren. We kunnen er ons bijna geen voorstelling van maken hoe heftig het moet zijn om als maker en speler te moeten besluiten: we stoppen, we leggen de voorstelling stil. Dat is óók gebeurd, dit seizoen.

Juist tijdens die schoolvoorstellingen worden we geconfronteerd met wat er speelt in de samenleving en wat groepsdynamiek doet. Juist deze ontmoetingen en confronterende momenten met het publiek laten de relevantie zien van het jeugdtheater. Dáár hoor je verhalen die je niet kende, verhalen die in een nieuw perspectief worden gezet.

Laat deze meerstemmigheid niet verdwijnen, laat het klinken. Juist dat publiek ziet en ervaart dingen, die ze misschien niet in hun eigen omgeving tegenkomen; laten we ze die *eye-openers* niet ontnemen. En daarmee komen we op het aspect van repertoire. Zo zag de jury de voorstellingen LoveXL en STOM. Wij hopen dat jongeren in de toekomst ook nog kunnen genieten van deze voorstellingen. Niet alleen als artistiek werk, maar ook als startpunt voor een maatschappelijk gesprek.

Jullie maakten het ons óók niet makkelijk, als Krekeljury! Ik dank mijn mede-juryleden Alex, Fiona, Hans, Marjet, Gabby en Gwen. Bedankt voor de discussies, de lange en korte gesprekken, het plezier en momenten vol verbazing. Het is ons wéér gelukt om uit dat immense aanbod de winnaars van de Zilveren Krekels te selecteren. En vanmiddag is daarvoor het moment van erkenning. Het werd een gevarieerde lijst, die ook onze emoties alle kanten op deden gaan:

Soms moesten ze met alle macht *buiten de deur* worden gehouden;
Dan weer brachten ze ons terug naar de warme gevoelens in onze puberteit;
Je moest je overgeven aan je gevoel, hoe confronterend dat ook kon zijn.
Ontdekten we trauma's, waarvan we niet wisten dat we ze meedroegen.
Leerden we dat NEE zeggen best lekker kan zijn, maar dat het vooral mooi is, als uit dat NEE iets NIEUWS kan ontstaan. Als dat het startpunt is van een zoektocht.
Dat zoeken kan ook frustrerend zijn, als je van het ene bureaucratische kastje in de muur naar het andere wordt doorgestuurd. En weer terug;
Realiseerden we ons dat het startpunt van je leven van grote invloed kan zijn op wie je uiteindelijk wordt.
En dat je voordat je het goed en wel beseft, beschuldigd kan worden van het stelen van de zon.

We zagen individuen en collectieve kunstenaars excelleren. Zagen hoe gezamenlijke chemie zorgde voor hoogtepunten. Voor én achter de schermen. Want de drive om samen tot bijzondere vormgeving te komen, brengt een verhaal verder. Maar ook zagen we dat je je niet in één hokje hoeft te persen, dat je meer kan zijn dan gereduceerd te worden tot wat de ander van je denkt. Allemaal ervaringen die we als Krekeljury met veel plezier van een zilveren glans hebben voorzien. En een enkele zelfs met een gouden randje, maar daarover vanavond pas meer...

Tenslotte wil de Jeugdtheaterjury nog een aantal shout-out's doen!

Ten eerste een SHOUT-OUT naar alle technici binnen het jeugdtheater, die veel te vroeg op moeten staan en kilometers moeten rijden om voorstellingen op te bouwen...en weer af te breken. Bedankt!

Dan nog een SHOUT-OUT naar de ontelbare voorstellingen, die ons Krekellijstje niet haalden, maar die we wel heel tof vonden. In willekeurige volgorde een kleine selectie: De hond die licht gaf, The ozard of wiz, Ruzie, Queer Planet, Ravi de Robot, Wil je een snoepje, Het Kado, Wat vreet er aan Donnie Druif, etcetera etcetera... Bedankt!

En als laatste een SHOUT-OUT naar de jongste generatie makers binnen het jeugdtheater. Het is gezien, het is niet onopgemerkt gebleven. We houden jullie in de gaten, we zien jullie!

Mocht het nog niet duidelijk zijn: wij als Krekeljury hebben het afgelopen jaar weer onwijs genoten. We kijken uit naar het volgende spannende, vernieuwende en hopelijk voor ons weer moeilijke seizoen. Verras ons, maak ons gek. Namens de krekellijury nog één keer bedankt!

Zilveren Krekels

voor de meest indrukwekkende podiumprestaties in het jeugdtheater

Caroline Mgata in PIPPIPOWERRRRR - Het Laagland

Regie: Inez Derksen

Caroline Mgata heeft aan het begin van *PIPIPOWERRRRR* net als haar vier medespelers een rode Pippi pruik op, met uitstaande vlechten. We zijn allemáál Pippi Langkous is de duidelijke boodschap. Als die uniformiteit eenmaal is afgeworpen, komen de individuele krachten en eigenschappen naar voren. In het geval van Caroline Mgata is dat een buitengewoon groot genoeg. Zij springt eruit in het enthousiaste ensemble door haar energieke spel en de jury heeft veel waardering voor de manier waarop zij haar Pippi power belichaamt in deze aanstekelijke voorstelling.

We zullen niet snel vergeten hoe ze in haar cyclaamkleurige pak een swingende ode brengt aan Pippi, de 'grootste, dope-ste en coolste chick uit de wereldgeschiedenis'. Uiteindelijk heeft ook zij Pippi niet nodig om altijd 'in control' te zijn, en ook geen voorbeelden van andere zwarte vrouwen zoals Beyoncé. Ze is op eigen kracht een 'queen, een boss, een badass' waar meisjes én jongens in de zaal ademloos naar kijken. Deze Pippi durft duidelijk groot te dromen en dit maakt de Krekeljury dan ook kneiternieuwsgierig naar nieuwe theateravonturen van Caroline Mgata.

Het ensemble van CONTROLE - 155/Maas theater en dans

Makers: Erik Bos, Thomas Bos, Deion Holwijn, Thomas van Kalmthout, Rein Luuring, Levi Rapaport. Eindregie: Moniek Merkx

Denk je net je leven een beetje op de rit te hebben, de teugels van je ambitie te kunnen laten vieren in je doorzonwoning, begint de vloer onder je te schuiven en moet je rennen om de controle te behouden. De dertigers van 155 ontzien zichzelf in *CONTROLE*, gemaakt in samenwerking met Maas theater en dans, wederom niet. Nadat ze in eerdere voorstellingen in de weer waren met motoren en met een spekgladde vloer, zijn het dit keer een drietal lopende banden waarmee ze, met veel gevoel voor zelfspot, de dilemma's van hun levensfase verbeelden. Hun jeugd is voorbij, maar betekent dat dat je moet meegaan in de ratrace of is er nog ruimte voor het tonen van kwetsbaarheid en onvoorwaardelijke mannavriendschap?

In wat gemakkelijk een testosteron-spijballen show had kunnen worden, een fysieke uitputtingsstrijd, is er juist ook alle ruimte voor die kwetsbare kant, vooral mooi zichtbaar gemaakt wanneer de camera van bovenaf een poëtische bewegingscyclus laat zien van stoere, kwetsbare mannen in een onvermijdelijke Circle of Life. Onze blik blijft soms even hangen aan een individu, maar telkens is het weer de groep die de aandacht pakt. *CONTROLE* is dan ook een collectieve topprestatie, de Krekeljury heeft veel waardering voor het samenspel van de dansers en de energie die Erik Bos, Thomas Bos, Deion Holwijn, Thomas van Kalmthout, Rein Luuring en Levi Rapaport de voorstelling meegeven.

De visuele vormgeving van de voorstelling Erik of het klein insectenboek - HNTjong, IRC & Stadsschouwburg Utrecht

Makers: Sacha Zwieters, Uri Rapaport, Catharina Scholten, Thomas Rupert en Roos Veenkamp. Regie: Noël Fischer

Hoe fascinerend toch altijd, het moment waarop je voor het eerst een blik wordt gegund op wat de vormgevers van een voorstelling samen voor jou hebben bedacht. Je zou elke jonge theaterbezoeker het 'Ohh-' en 'Ahh-'moment van *Erik of het Klein Insectenboek* door Het Nationale Theater gunnen. Het was een overdonderende ervaring, waardoor je je pas in tweede instantie afvraagt of er eigenlijk ook wel acteurs meedoen in deze productie. De kostuums van Sacha Zwieters, het lichtontwerp van Uri Rapaport, de animaties op de immense videowall van Catharina Scholten en het toneelbeeld van Thomas Rupert en Roos Veenkamp trekken de aandacht volledig naar zich toe. En hebben ook de Krekeljury volledig ingepakt.

Hun individuele prestaties smelten organisch samen tot een totaalbeleving die ook geen toeschouwer onberoerd laat. Paradoxaal genoeg stellen ze zich zo juist dienstbaar op aan de acteurs, die door deze overdaad optimaal uit de verf komen als pietepouterige, kriewelende insecten in het universum van Wollewei. De toch wat belegen Bomans wordt door de vormgevers vakkundig afgestoft. Hun eigentijdse Erik duikt op in een kleurige remix waarin buitenmodel mondkapjes, Hollandsche stroopwafeldozen, verleppende plantsoentjes en skatende vlinders in het oog springen.

Sharlee Daantje in Twelfth Night - Theatergroep Aluin

Regie: Victorine Plante

Twelfth Night van Shakespeare is een etalage van verwarring over gender en identiteit, die bij Theatergroep Aluin nog eigentijds met een queer perspectief wordt ingericht. De voorstelling is vet en over de top, maar de cast en met name Sharlee Daantje blijft stijlvol en wordt nooit plat. Daantje blijft fluide en stelt zich in de rol van Viola die in de voorstelling in Cesario transformeert niet simpelweg tevreden met het opplakken van een snorretje om een nieuwe gedaante aan te nemen.

Daantje leunt chill en nonchalant tegen het fundament van je geaardheid en checkt of er nog wat beweging in zit. De Krekeljury liet zich volledig inpakken door de fysieke manier van spelen, waarin zowel de feminiene als de masculiene details mooi zichtbaar zijn, maar ook door Daantje's subtiele behandeling van de speelse tekst van Ayden Carlo, die past als een op maat gemaakt pak (of jurk). Het personage van Daantje is een geweldige redenaar, die iedereen om diens vinger windt, die manipuleert niet alleen diens medespelers, maar ook ons als toeschouwers. We vallen als een blok voor het personage. Met de bitterzoete Shakespeare uit de mond van Daantje geloof je toch direct dat met liefde alles overwinnelijk is.

De Gouden Krekel voor de meest indrukwekkende podiumprestaties in het jeugdtheater gaat naar Het ensemble van *CONTROLE* door 155 en Maas theater en dans in eindregie van Moniek Merckx.

Zilveren Krekels

voor de meest indrukwekkende producties in het jeugdtheater

Als het anders loopt (9+) - Het Houten Huis, Plan d- & Club Guy and Roni

Regie: Elien van den Hoek

De voorstellingen van Het Houten Huis zijn stuk voor stuk pareltjes in vormgeving. Ook in *Als het anders loopt*, een coproductie met Club Guy and Roni en Plan d- wordt het oog verwend. Schuivende panelen bepalen het beeld. Het zijn de hoge muren waarachter de autoriteiten zich hebben genesteld. Muren die zich niet laten slechten, door het schuiven komt er ook geen einde aan en er is altijd de kans dat je tussen twee muren wordt vermalen. Bovenin die hoge muren de smalle loketten waaruit onverstaanbare klanken worden uitgestrooid op een stoet wachtenden.

Esthetiek in schril contrast met de lelijke werkelijkheid van een wereld waarin doorgeslagen bureaucratie en wantrouwen een overheid tot een monster maken dat het individu tussen de kaken vermaalt. Of je nu zwanger bent, ernstig ziek of een kind hebt met een rugzakje, zonder de juiste papieren kom je nergens. Het Houten Huis brengt met deze trieste constatering de toeslagenaffaire maar ook het dossier Groningen op een indringende manier naar het jeugdtheater. Voor alle personages in de voorstelling krijg je een diep respect. Hun uithoudingsvermogen is bewonderenswaardig. Met *Als het anders loopt* raakten de makers en spelers de Krekeljury diep.

Angry Young Men (14+) - WAT WE DOEN met Winne

Regie: Floris van Delft

Jongens waren het, aardige jongens, allebei. Maar de één is dood en de ander zit levenslang in de gevangenis. En toch begon het bij allebei gelijk: met een liefhebbende moeder die slaapliedjes zong. Waar ging het mis? Hoe werden ze van vrienden, vijanden? Regisseur Floris van Delft en zijn uitstekende cast maken in *Angry Young Men* pijnlijk duidelijk dat de lijn tussen goed en fout flinterdun is. De moeders die Imanuelle Grives en Laurien van Rijswijk vertolken zijn universeel, evenals hun zonen, Juan Zyad en Mees Hilhorst.

Herkenbaar en recht voor je raap zijn de teksten van Van Delft en zijn co-auteur en rapper Winne. Dat er weinig voor nodig is om verzeild te raken in het criminele circuit, als je geboren wordt in een wijk waar de kansen niet voor het oprapen liggen. Het proces van afglijden gaat stapje voor stapje tot er geen weg terug is. *Angry Young Men* is theater dat zich aan alle kanten om je heen afspeelt en onontkoombaar is. Wegsuffen is er niet bij. Hier ben je het ene moment toeschouwer bij een rauwe scène en het volgende moment gesprekspartner. Een belangrijke maatschappelijke voorstelling die niet onopgemerkt mag blijven en alleen daarom al een Zilveren Krekel verdient.

Een leuk avondje uit (8+) - Theater Artemis, Het Zuidelijk Toneel & hetpaleis

Regie: Jetse Batelaan

Een leuk avondje uit is geen voorstelling. Het zijn eigenlijk drie voorstellingen voor de prijs van één, een nieuw concept in de omgekeerde wereld die regisseur Jetse Batelaan ons telkens weer voorschotelt; voor de musicalliefhebbers heeft hij een glitterend ensemble met een geoliede show van klassiekers uit *Rent*, *Les Misérables* en *Hair*, inclusief vertrouwde elementen als showtrappen, een gelikte lichtshow en een glossy programmaboekje. Maar wel bijna fluisterend gebracht; toneelfans krijgen drama voorgeschoteld door drie acteurs die een lamledige backstage crew neerzetten die routinematig en zonder emoties zijn klus klaart. Derick, Zevenhuizen en Baaiz doen dit met een bijna slapstick-achtige uitgeblustheid. En zij zijn juist wél goed verstaanbaar. Tenslotte is er de voorstelling van schaamte, angst en intens verdriet. Op zich gevoelens die toch in het theater hun plek verdienen. In *Een leuk avondje uit* worden ze juist angstvallig en met veel spektakel uit de zaal geweerd.

Die consequente omkering op drie vlakken is meesterlijk gevonden en even meesterlijk uitgevoerd. Uiteindelijk vloeien onze onderdrukte gevoelens en de wereld vóór en achter de schermen samen in een prachtige apotheose die niemand onberoerd laat. Emoties laten zich niet temmen. *Een leuk avondje uit* is een understatement van zichzelf.

LoveXL (14+) - Maas theater en dans

Regie: Moniek Merckx

Een voorstelling over seksualiteit is bepaald geen overbodige luxe. We leven in een tijd waarin alles bespreekbaar is, waar traditionele rolpatronen steeds makkelijker worden losgelaten, maar tegelijkertijd zeggen sommige jongeren liever aan hun mobiel dan aan een lichaam te zitten. De makers van *LoveXL* bieden ons de weg terug naar ons eigen gevoel en smaak, die bij het ontdekken van seks immers leidend moeten zijn, niet de ideaalplaatjes van internet.

Moniek Merckx en haar mensen nemen ons in de voorstelling mee in dat kwetsbare onderwerp op een manier waaruit veel zorg, liefde en aandacht spreekt. Ze laten ons open en vrij het ongemak meebelevén, ze schuwen de hilariteit en de onhandigheid geen moment, zonder dat het ergens plat wordt. Verschillende theaterstijlen passeren in een toffe montagevoorstelling waar je als publiek letterlijk deel van uitmaakt, nooit geforceerd, altijd met consent.

Groot compliment aan de energieke cast die de zoektocht naar de eigen seksualiteit aanschouwelijk maakt en aan kostuumontwerper Nicky Nina de Jong en decorontwerper Sanne Danz voor het aaibaar universum waarin de spelers opereren. Samen maken ze van *LoveXL* een voorstelling die je elke middelbare scholier en ouder gunt om te zien.

Nietes (4+) - Bronks, Theater Artemis & Perpodium

Regie: Kim Karssen en Hendrik Kegels

We hebben niet precies bijgehouden hoe vaak de woorden 'nee' en 'nietes' vallen in de voorstelling *Nietes*, maar het was behoorlijk vaak. En geen keer te veel. Voor elke millimeter moet in deze beeldende voorstelling gestreden worden. Bij elk nieuw initiatief is het eerste antwoord nee of niet of liever niet, omdat het nou eenmaal fijn is zoals het was. Maar als het dan toch door gaat, opent er weer een nieuwe deur en kan het leven weer verder gespeeld worden, want dat is *Nietes*, al spelend ontdek je telkens iets nieuws.

Ja, leuk voor kinderen vanaf vier, zult u zeggen, maar dan ontsnapt de Krekeljury toch een hartgrondig 'Nietes!' want deze voorstelling spreekt ook een volwassen publiek aan. Kim Karssen en Hendrik Kegels hebben in hun energieke spel het gelijk aan hun zijde dat voor alle leeftijden telt: je leven wordt rijker als je het avontuur aangaat of meegaat in andermans idee. Volgens Artemis een 'apocalyptische beeldenstorm over controle, woede, loslaten en niet kunnen omgaan met verandering'. Wie kan daar nou tegen zijn? *Nietes* is een ode aan de fantasie en voor (heel) jong en (stok) oud een feest om mee te maken en op heel speelse wijze van te leren.

POPpulisme (8+) - Het Filiaal theatermakers

Regie: Monique Corvers

Hoeveel tijd heb je nodig om in de mooie woorden van een populist te tuinen? Het Filiaal maakt in de voorstelling *POPpulisme* duidelijk dat het een kwestie van minuten kan zijn. Meer tijd kost het de manipulatieve Barrie niet om onder zijn mede-Dallers het eerste giftige zaadje te planten, dat de Bergers boven op de berg de zon gestolen hebben en dat dat niet onbestraft kan blijven. Het is het begin van een ontluisterende en huiveringwekkende drie kwartier waarin kwaad tot steeds erger culmineert en woorden een levensgevaarlijk wapen blijken.

Manipulatie ook op metaniveau, want poppenspelers Alidtcha Binazon, Barend van Daal en Ramses Graus kunnen aanvankelijk nog wel duidelijk willen maken aan hun pop dat zij toch echt de baas zijn, het blijkt toch een pop die alle touwtjes in handen heeft. Een pop die met zijn opvallende kuifje sterk doet denken aan een voormalige Amerikaanse president. Het kuifje wordt uiteindelijk, als alle kleur uit het leven is verdwenen, de norm voor alle poppen. De live muziek door Dirge Secil Kuran die deze werdegang begeleidt is inventief, dynamisch en prachtig uitgevoerd. Het Filiaal maakt met *POPpulisme* een ongekend actuele voorstelling, waar ouders en hun kinderen hopelijk nog lang over door zullen praten.

STOM (10+) - HNTjong

Regie: Casper Vandeputte

Een meisje dat niet wil praten, brengt een aantal bezoeken aan haar psycholoog. Dat is kort en goed de basis van *STOM* waarmee Casper Vandeputte weer eens bewijst dat hij problematiek die bij jongeren speelt op een heldere, tedere maar vooral rake wijze kan vertalen naar toneel. En dat hij zich met zo'n simpele basis niet tevreden stelt. Het verhaal van Ziggy, haar broer David en de psycholoog wordt door hem zo vindingrijk opgetuigd en daarna van verschillende kanten aangevlogen, dat het ons soms duizelt. Telkens zetten Sophie Höppener als Ziggy, Kaspar Schellingerhout als haar narrige broer en Kirsten Mulder in de rol van de therapeut ons op het verkeerde been. Zij spelen een intelligent spel met elkaar, met ons en met theatrale wetten. Wie is de patiënt, wie de psycholoog en sterker nog: wie is er nou eigenlijk echt? De antwoorden op die vragen leveren in *STOM* een ongekend spannende voorstelling op, waarin uiteindelijk muren worden geslecht om met trauma's te leren omgaan en om liefde en mededogen de plek te geven die ze verdienen. In het hart van ons bestaan.

De Gouden Krekel voor de meest indrukwekkende productie in het jeugdtheater gaat naar *POPpulisme (8+)* van Het Filiaal theatermakers in regie van Monique Corvers.

De Jeugdtheaterjury 2022-2023 bestaat uit:

Daan Valkhof (voorzitter), jeugdtheaterprogrammeur Het Nationale Theater | **Alex Mooren**, programmeur Goudse Schouwburg | **Marjet van Os**, directeur Theater Cascade | **Hans Smit**, journalist | **Fiona Kelatow**, theatermaker en docent | **Gabby Bakker**, actrice | **Gwen Sengers**, jeugdprogrammeur Schouwburg Concertzaal Tilburg.

**NEDERLANDS
THEATER FESTIVAL**
7 T/M 17 SEPTEMBER 2023

vscd
van en voor
podia

podium
CADEAUKAART